

श्री गणेशाय नमः ॥ ॥ ह तौ प हौ प्रा ता अप च म्प ॥ आ धु प ह त क

जि व नो व र व्धु व न व म्प

140

14 (A)

मां न व व वं वि तं थ ता खे इ वि स रं दं ग न य

॥ ॥ ॥ ॥ ॥

मां न व व वं वि तं थ ता खे इ वि स रं दं ग न य

पप्प

सामा

इति दोष्टः २

श्रीगणेशाय नमः ॥ प्रणम्य परमात्मानं वालव्यो वृद्धि सिद्धि
पे ॥ साग्रवती मज्जुं कुर्वे प्रकृति यानाति विस्ताराम् ॥ इन्द्रादयो यियस्य
तं नययुः सद्धवा विधेः ॥ प्रकृति यास्तस्य कृत्स्नस्य न्तो मोक्तुं नरकं यं ॥
२ ॥ तत्र तावत्सज्ञा संव्यवहाराय संगृह्यते ॥ अशुद्धं सत्त्वसमा
ना ॥ अनेन प्रत्याहारग्रहणाय वर्णाः परिग्राह्यते ॥ तेषां समानसंशो
वधिधीयते ॥ नैतेषु सूत्रेषु संधि ननु संधे योऽविवाह्यतत्त्वादिवा न्त
तस्तु संधिर्भवतीति नियमात् ॥ लौकिकप्रयोगनिष्पत्तये समयमात्रत्वा
च्च ॥ ह्रस्वदीर्घप्लुतभेदाः सर्वगाः ॥ एतेषां ह्रस्वदीर्घप्लुतभेदाः परस्परं

२

मरुध्वमं० जडदगव० खफकठथ० चटतकप० शर्षस० आ
 धौत्याभ्याप्रत्याहारं जिह्वं होता आधौत्याभ्यामेते वरणाग्राधाः
 आदिर्वरीण्डन्तेन सरुगृह्यमारोऽवप्रत्याहारः॥ सवञ्च्यते
 अइउमलृएऐओऔ॥ ह्यवत्रत्य० मराद्रुम० मरुध्वमं०
 जडदगव॥ इत्येतावत्संख्याकः संपद्यते॥ चटतकपश्रुतिचप
 प्रत्याहारः॥ मरुध्वमश्रुतिभ्रमप्रत्याहारः॥ जडदगवश्रुतिजव
 प्रत्याहारः॥ एवं यत्र यत्र येन येन प्रत्याहारिणोक्तं सतत्र त
 त्रग्राह्या॥ संख्यानिधमस्तु नास्ति ह सा व्यञ्जना नि॥ ह का
 नादयः सकानातावरीण ह सा व्यञ्जना निमंवेति॥ स्वरहीनं

२

सर्वगाभरायंते॥लोकाद्वेषस्यसिद्धिरितिवन्स्पति॥ततोलो
कातएवह्रस्वाहिसंज्ञाज्ञातव्या॥एकमात्रोह्रस्वः॥द्विमा
त्रोदीर्घः॥त्रिमात्रोलुप्तः॥व्यञ्जनंचार्द्धमात्रकं॥एषामन्ये
षुहातादिभेदाःसन्ति॥उच्चैरुपलभ्यमानेषुहातःनीचैरुनुहा
तः॥संवत्स्यस्वरितः॥एएओऔसंव्यन्तराणि॥एषांह्रस्वा
नसन्ति॥उभयस्वरा॥अकाराद्यःपंचचत्वार्येकानाद्यः
उभयस्वराउच्यते॥अवजानामिनः॥अवर्गावर्जास्वगाना
मिनःउच्यन्ते॥अनुजानास्तावत्स्वरा॥प्रत्याहारजिग्राहा
दिभ्याम्यञ्जनान्यनुक्रामन्ति॥हयवनेन॥अरानुक्रमः॥०

व्यञ्जानं तेष्वकानः सुषमुखोच्चारणार्थः ॥ कार्ययेत्युत्पये
दिति मित्तः ॥ कस्मैचित्कार्याये चर्च्यमानो वर्ण इत्यज्ञा को भ
वति ॥ यस्य संज्ञा तस्य लोपः ॥ वर्णादृशं न लोपः ॥ वर्णवि
त्रोधो लोपश्च ॥ मित्रवहा गमः ॥ शत्रुवहा देशः ॥ स्वरानना
तिता ह्रस्वा संयोगः ॥ कुचुटुतुसुवर्गा ॥ उक्ताः पंचवर्णा परिग्र
हरणार्थः ॥ अत्रेहो नातिना गुराः ॥ नामिनस्थानकाः ॥ अत्र
ए ओ यते गुरा सञ्ज्ञा को भवति ॥ अत्रो ओ वृद्धिः ॥ अत्रात्र ए
ओ येते वृद्धिस्तज्ञा को भवति ॥ अन्यत्स्वरादिष्टिः ॥ अन्योपः

140/14A

140

14(n)

गुरु

३

३

स्वनतदास्वरीः सञ्ज्ञोको भवति॥ अन्त्यात्पूर्वउपधा॥ अन्त्या
द्वरा मन्त्रात्पूर्वोपोवराः सउपधा सञ्ज्ञोको भवति॥ असंयोगादि
परोहस्योत्पत्तौ॥ विसृजानुस्वानसंयोगा परो गुणुदीर्घस्व॥ मुखना
सिकाभ्यामुच्चर्ष्यमानोवरा नुना सिकः॥ द्विविन्दुर्विसृजः॥ सि
कोविन्दुननुस्वानः ॐ इति संज्ञाप्रतियोगा॥ ॐ ॥ अधुना स्वन
संधिर्विधीयते॥ इयं स्वरः॥ श्वरीणां यत्त्वमापद्यते स्वरपत्रे॥ द
धिआनपइति स्थिते॥ दधियानपइति तावद्भवति॥ हसं हसः॥
स्वनात्पत्रे फहकात्रवर्जितो हसो हसे परोदि भवति॥ इति धका
नस्यद्वित्वे॥ भवेज्जवा॥ भस्मानां भवेपरेज्जवा भवति॥ इति पर्व